

Бугас В. В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, Україна

Невмержицька С. М., кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту Київського національного університету технологій та дизайну, м. Київ, Україна.

Бугас Н. Р., студент, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

Економічна сутність конкурентоспроможності та конкурентних переваг підприємства

Анотація: У статті розглянуто сутність та функції конкуренції, досліджено підходи до визначення конкурентоспроможності підприємства. Розкрито сутність конкурентоспроможності підприємства, яка є головною артерією як для економіки країни в цілому, так і для окремих виробників, адже конкурентоспроможність є запорукою отримання високого та стабільного прибутку. Вона полягає в забезпеченні життєдіяльності підприємства, економічної безпеки та стабільного довгострокового розвитку. Вітчизняні товаровиробники ставлять перед собою головну мету: задоволення своїх власних потреб, отримання максимального прибутку та збільшення обсягів збуту, розширення частки внутрішнього та зовнішнього ринку, забезпечення необхідного рівня якості та ціни продукції, що виробляється на підприємстві.

Ключові слова: конкуренція; конкурентоспроможність; підприємство; функції конкуренції; конкурент; конкурентні переваги; конкурентоспроможні товари.

Buhas Vasyi, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Management, Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, Ukraine

Nevmerzhitskaya Svetlana, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor of the Department of Management, Kyiv National University of Technology and Design, Kyiv, Ukraine

Buhas Nadiia, student, Kiev National University of Technology and Design, Kyiv, Ukraine

The economic essence of competitiveness and competitive advantages of the enterprise

Abstract. In the article the essence and functions of competition are considered, approaches to determination of enterprise competitiveness are investigated. The essence of the enterprise competitiveness, which is the main artery both for the economy of the country as a whole, as well as for individual producers, has been revealed, because it is a guarantee of high and stable profit. It consists in ensuring the life of the enterprise, economic security and stable long-term development. Domestic commodity producers set the main goal: to meet their own needs, obtain maximum profit and increase sales, expand the share of domestic and foreign markets, provide the necessary level of quality and prices of products produced at the enterprise. Competitiveness is the ability of an object to withstand competition in comparison with similar objects in a competitive environment. The competitiveness of an object is determined by the results of market research, market segmentation. The great competition of the company in the market takes the form of competition of the product itself, increasing the value of the qualities that provides products to the company that manufactured and sells it on the market. Definition of competitive advantage and competitiveness have different interpretations depending on the object to which they are applied. System study of these concepts distinguishes hierarchical structure, consistently includes the assessment of goods, enterprises, industries, economies in terms of superiority over similar competing objects. It has been established that competitive advantages are a concentrated manifestation of the advantages over competitors in the economic, technical, organizational spheres of enterprise activity. It is necessary to emphasize especially that in order to have a competitive economy, it is advisable to create a competitive society, which has undeniable advantages in various areas of human activity.

Keywords: competition; competitive ability; enterprise; function of competition; competitor; competitive benefits; saleable goods.

JEL Classification: D 39; D41; D49.

Постановка проблеми. Сьогодні господарська діяльність ґрунтується на ринкових відносинах. Головним поняттям, що виражає сутність ринкових відносин, є конкуренція. Дослідженням проблеми

конкуренції та конкурентоспроможності до 90-х років ХХ століття в Україні не займалися через відсутність необхідності, а зараз, в умовах чинної економічної системи та жорсткої конкурентної боротьби, це

питання стає дуже актуальним. Важливо визначити сутність конкурентоспроможності підприємства, яка є головною артерією як для економіки країни в цілому, так і для окремих виробників, адже вона є запорукою отримання високого та стабільного прибутку, а також забезпечення життєдіяльності підприємства, економічної безпеки та стабільного довгострокового розвитку. Розуміючи та використовуючи це, вітчизняні товаровиробники ставлять перед собою таку мету: задоволення потреб, які існують на ринку, отримання максимального прибутку та збільшення обсягів збуту, розширення частки внутрішнього та зовнішнього ринку, забезпечення необхідного рівня якості та ціни продукції, що виробляє.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питанням конкурентної боротьби, розвитку конкуренції як одного із базових принципів ринкової економіки присвячені праці таких відомих вчених-економістів, як Г. Азоев, М. Портер, Д. Рікардо, Дж. Робінсон, А. Сміт, Й. Шумпетер та інші. Серед вітчизняних науковців, які аналізували проблеми конкуренції, слід відзначити праці визнаних вчених-економістів Б. Губського, С. Мочерного, Ф. Павленка, В. Подсолонко, В. Сизоненко та інших.

Формулювання цілей дослідження. Основними завданнями дослідження є аналіз сутності конкурентоспроможності та конкурентної переваги підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Конкурентоспроможність – це спроможність об'єкта витримувати конкуренцію у порівнянні з аналогічними об'єктами в умовах конкурентного середовища. Конкурентоспроможність об'єкта визначається за результатами маркетингових досліджень, сегментування ринку.

Поняття конкурентоспроможності підприємства містить великий комплекс економічних характеристик, які визначають положення фірми на ринку. Цей комплекс може включати характеристики товару, а також фактори, які формують в цілому економічні умови виробництва та збуту товару фірми.

Згідно з Законом України «Про захист економічної конкуренції» економічна конкуренція (конкуренція) – це «змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку».

Конкурентоспроможність продукції та конкурентоспроможність фірми-виробника продукції співвідносяться між собою як частина та ціле. Можливість компанії конкурувати на певному товарному ринку безперечно залежить від конкурентоспроможності товару та сукупності

економічних методів діяльності фірми, які впливають на результати конкурентної боротьби [3].

Оскільки конкуренція підприємства на ринку приймає вигляд конкуренції самої продукції, збільшується значення якостей, які надає продукції фірма, яка виготовила і продає її на ринку.

Існує багато понять конкурентоспроможності, наприклад, міжнародна організація «Європейський форум по проблемах управління» (European Management Forum) запропонувала вважати конкурентоспроможністю фірми «реальну та потенційну здатність компанії проектувати, виготовляти товари, які по «ціновим» і «неціновим» характеристикам в комплексі більш привабливі для споживача, ніж товари конкурентів» [1].

На конкурентоспроможність підприємства впливає загальноекономічний базис в країні, який визначається динамізмом економіки, гнучкістю фінансової системи, забезпеченістю трудовими ресурсами та інше.

Крім того, на рівень конкурентоспроможності підприємства великий вплив має науково-технічний рівень і ступінь вдосконалення технології виробництва, використання нових відкриттів, введення сучасних засобів автоматизації виробництва [7].

Поняття «конкурентна перевага» і «конкурентоспроможність» мають різні інтерпретації в залежності від об'єкта, до якого вони застосовуються. При системному вивченні даних понять виділяють ієрархічну структуру, послідовно включає оцінку товару, підприємства, галузі, економіки з точки зору переваги над аналогічними конкуруючими об'єктами (рис. 1).

В економічній літературі конкурентні переваги часто ототожнюються з можливостями підприємства більш ефективно розпоряджатися наявними ресурсами, тобто її конкурентоспроможністю. Необхідно відзначити, що така аналогія має під собою вагомі підстави, тому що зміст конкурентоспроможності найчастіше трактується як здатність випереджати суперників у досягненні поставлених економічних цілей. Разом з тим між даними поняттями є відмінність. Конкурентоспроможність є результатом, що фіксує наявність конкурентних переваг, без останніх неможлива конкурентоспроможність.

Однак наявність окремих конкурентних переваг не означає автоматичну перевагу. Тільки в комплексі вони можуть вплинути при виборі кращого. Крім того, на конкурентоспроможність впливають стратегічні і тактичні зміни на ринку, не пов'язані з діяльністю підприємства це зміна попиту, демографічні зрушення, природні явища і т. п. З зіставлення даних понять стає зрозумілим активний інтерес до дослідження природи конкурентних переваг. Він обумовлений бажанням зрозуміти механізм конкурентоспроможності, розкрити його внутрішні зв'язки [5].

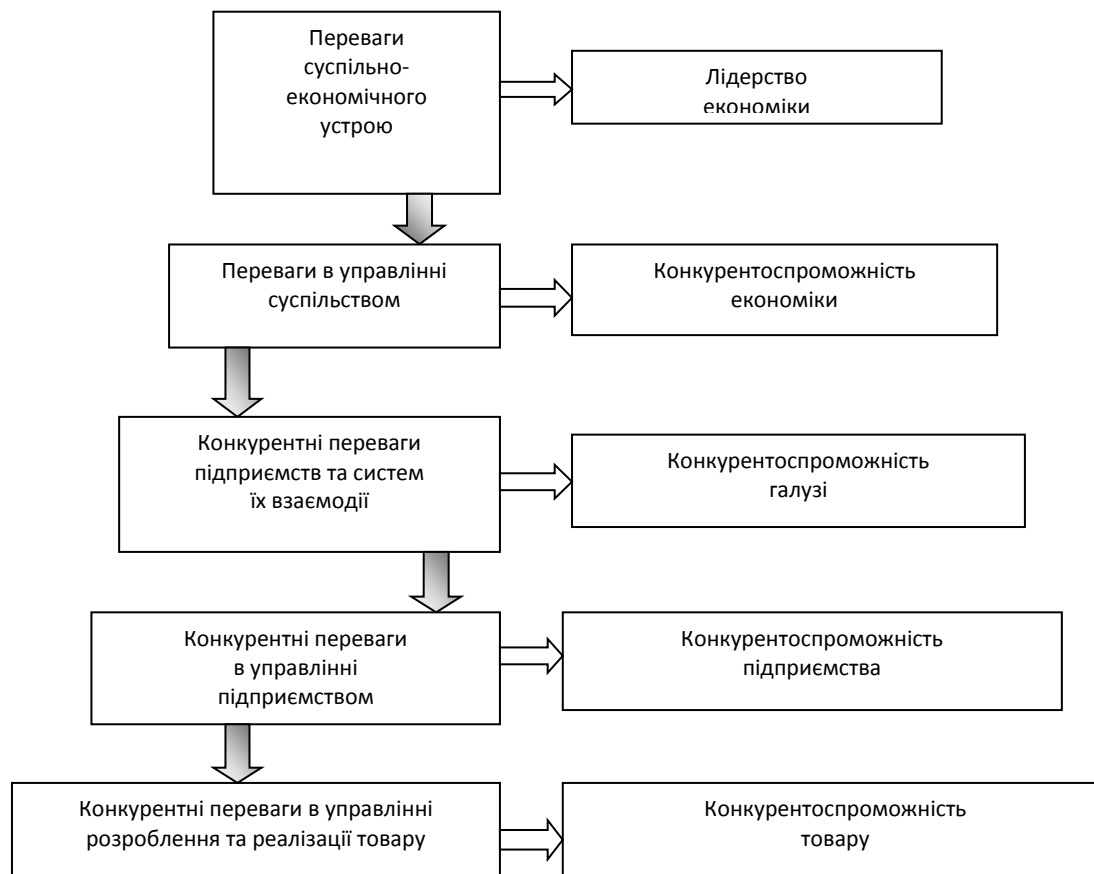

Рисунок 1 – Піраміда конкурентних переваг і конкурентоспроможності

Джерело: [5]

Конкурентоспроможність економіки – дуже складне, багатоаспектне поняття, що не має загально визнаного універсального визначення. Звичайно розуміється як концентроване вираження економічних, науково-технічних, виробничих, управлінських, маркетингових та інших можливостей, що реалізуються в товарах і послугах, успішно протистоять конкуруючим з ними закордонним товарам і послугам як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Але це лише одна сторона поняття. Інша сторона – це переваги системи державного і суспільного устрою країни, політико-правової організації і регулювання всіх сторін суспільного життя суспільства, здатність держави забезпечити стійке, динамічний розвиток національної економіки і пов'язане з цим матеріальний добробут членів суспільства, яке не поступається світовим стандартам.

Інакше кажучи, щоб мати конкурентоспроможну економіку, необхідно створити конкурентоспроможне суспільство, що володіє незаперечними перевагами в різних областях людської діяльності [6].

Висновки. Отже, поняття конкурентної переваги можна визначити, як характеристики й властивості товару чи послуг, які дають підприємству певну перевагу над своїми конкурентами.

Встановлено, що конкурентні переваги є концентрованим проявом переваги над конкурентами в економічній, технічній, організаційній сферах діяльності підприємства.

Необхідно особливо підкреслити, щоб мати конкурентоспроможну економіку, доцільно створити конкурентоспроможне суспільство, що володіє незаперечними перевагами в різних областях людської діяльності.

Література:

1. Бех К. Роль міжнародних інтеграційних об'єднань у сучасному міжнародному бізнесі / К. Бех // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2011. – Вип. 98, ч. 2. – С. 70-72.
2. Василенко В. М. Досвід інноваційного менеджменту як невід'ємної складової інтелектуального капіталу в міжнародному бізнесі / В. М. Василенко // Вісник Академії митної служби України. Серія «Економіка». – Д., 2010. – № 1. – С. 147-154.

3. Вишняк Л. Розвиток міжнародного бізнесу в Україні в умовах глобальної фінансової кризи / Л. Вишняк // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 2011. – С. 78-79.
4. Воловодюк С. С. Вплив державних інституцій на формування конкурентоспроможності вітчизняного виробника / С. С. Воловодюк // Економіка, фінанси, право. – 2013. – № 8. – С. 27-30.
5. Гамов М. С. Регіональна конкурентоспроможність економіки України : навч. посіб. / М. С. Гамов, О. І. Шнирков. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2011. – 292 с.
6. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 304 с.
7. Мних Є. В. Економічний аналіз : підр. / Є. В. Мних, П. Ю. Буряк. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 412 с.

References:

1. Bekh, K. (2011). "The role of international integration associations in the modern international business", *Aktualjni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 98, pp. 70-72.
2. Vasylenko, V. M. (2010). "Experience of innovative management as an integral part of intellectual capital in international business", *Visnyk Akademiji mytnoji sluzhby Ukrainy. Serija "Ekonomika"*, vol.1, pp. 147-154.
3. Vyshnjak, L. (2011). "Development of international business in Ukraine in the context of the global financial crisis", *Aktualjni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, pp. 78-79.
4. Volovodjuk, S. S. (2013). "Influence of state institutions on the competitiveness of domestic producers", *Ekonomika, finansy, pravo*, vol. 8, pp. 27-30.
5. Ghamov, M. S. and Shnyrkov, O. I. (2011). *Regionalna konkurentospromozhnist ekonomiky Ukrainy* [Regional competitiveness of Ukraine's economy], ZNTU, Zaporizhzhja, Ukraine.
6. Ghynchucykjy, V. I. Karapetjan, E. T. and Poghrishhuk, B. V. (2010). *Ekonomika pidpryjemstva* [Business Economics], Centr uchbovoji literatury, Kyiv, Ukraine.
7. Mnykh, Ye. V. and Burjak, P. Ju. (2003). *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], Centr navchaljnoji literatury, Kyiv, Ukraine.

Ця робота ліцензована Creative Commons Attribution 4.0 International License